

**CHRZEŚCIJAŃSKA AKADEMIA TEOLOGICZNA  
w WARSZAWIE**

---

Rok LVI

Zeszyt 2

# **ROCZNIK TEOLOGICZNY**

**WARSZAWA 2014**

## Spis treści

### ROZPRAWY

JAKUB SŁAWIK, Ale nie współżył z nią, aż nie urodziła syna – Mt 1,25a w świetle starotestamentowych tradycji.....	7
GRZEGORZ OLEK, Fides quaerens veritatem historicam. Klucz do interpretacji teologii Martina Hengela (1926-2009) .....	17
MATEUSZ WICHARY, Organiczna wizja natchnienia Biblii w teologii Abrahama Kuypera .....	55
Ks. DOROTEUSZ SAWICKI, Problemy Kościoła prawosławnego w Polsce w okresie międzywojennym.....	75
СЕРГЕЙ Ю. ТЕМЧИН, Дионисий Хиландарец (Габровец) как автор службы св. Прохору Пшинскому .....	107
Ks. ANDRZEJ BACZYŃSKI, Kościół jako eucharystia .....	117
Ks. BOGUMIŁ JARMULAK, Eklezjologia Jürgena Moltmanna .....	137
EWA SIKORA, Ordynacja kobiet w nowych wspólnotach pentekostalnych w Polsce.....	157
ZBIGNIEW KARCEWSKI, Ograniczone odkupienie i skuteczne powołanie. Tezy kalwinizmu dortrechckiego w literaturze współczesnego ewangelikalizmu polskiego .....	169
EWA JÓŻWIĄK, Osobno czy razem? Dążenia ekumeniczne wewnątrz polskiego ewangelicyzmu – perspektywa reformowana (do 1945 roku).....	183
DARIA WOJTKIEWICZ, Działanie teleologiczne w interakcjach uczniów i nauczycieli.....	205
ANNA OLEK, Koncepcja pracy w szkole niedzielnej – analiza wykładów ks. Karola Kotuli ogłoszonych na szkoleniu nauczycieli szkoły niedzielnej w Ustroniu w 1928 roku .....	223

### KRONIKA

Inauguracja roku akademickiego 2014/2015 w ChAT (JERZY OSTAPCZUK).....	251
Kazanie z okazji Inauguracji Roku Akademickiego 2013/2014 (ABP JEREMIASZ (JAN ANCHIMIUK)).....	253
Przemówienie Rektora ChAT (Ks. BOGUSŁAW MILERSKI) .....	257
BOGDAN BORUSEWICZ, Państwo demokratyczne a wolność sumienia .....	263

Uroczystości 60. rocznicy utworzenia Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie (Jerzy Ostapczuk) .....	269
Medal za Zasługi dla Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, Ustanowienie – kształt – osoby uhonorowane (TADEUSZ ZIELIŃSKI).....	271
Symposium naukowe: Prawo małżeńskie Kościołów chrześcijańskich w Polsce w kontekście wyznaniowej formy zawarcia małżeństwa cywilnego, Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, 26 marca 2014 (JAKUB CUPRIAK) .....	275

## Ordynacja kobiet w nowych wspólnotach pentekostalnych w Polsce

**Słowa kluczowe:** Pentekostalizm, ordynacja kobiet, równouprawnienie płci, interpretacja Nowego Testamentu

Pentekostalizm to nurt w chrześcijaństwie powstały na początku XX wieku głównie na gruncie amerykańskiego protestantyzmu. W drugiej połowie ubiegłego stulecia właściwy mu styl pobożności znalazł uznanie na gruncie starszych niż on Kościołów chrześcijańskich. Ta jego odmiana zyskała miano „ruchu charyzmatycznego”<sup>1</sup>. Nazwa „pentekostalizm” pochodzi od greckiego słowa „pentekostes” (pięćdziesiątnica), odnoszącego się do dnia zesłania Ducha Świętego na uczniów Chrystusa zgromadzonych w Jerozolimie (Dz 2,1). Terminu „pięćdziesiątnica” używał ewangelista Łukasz na określenie żydowskiego Święta Tygodni, w Polsce zwanego Zielonymi Świątkami<sup>2</sup>.

Ruch pentekostalny czyli zwany też ruchem zielonoświątkowym jest bardzo różnicowany wewnętrznie i trudno ująć go w jednej zwięzłej definicji<sup>3</sup>. Można jednak przyjąć, iż zasadniczo wyznaje on czołowe twierdzenia dogmatyki protestanckiej a jednocześnie podkreśla znaczenie nadzwyczajnych przejawów działania Ducha Świętego zwanych „charyzmatami”. Począwszy od chwili zaistnienia (przełomowy był tutaj rok 1901) stale się rozwijał na wszystkich kontynentach, a „u progu XXI wieku stał się największym wyznaniem protestanckim na świecie [...] i stanowi drugą co do wielkości rodzinę Kościołów chrześcijańskich, pod względem liczebnym ustępującą tylko Kościołowi

\* Mgr Ewa Sikora jest absolwentką Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie.

<sup>1</sup> Zob. W. Włoch, *Zielonoświątkowy ruch*, [w:] *Religia*. Encyklopedia PWN, T. 8, red. T. Gadacz, B. Milerski, s. 483-486; K. Karski, *Od Edynburga do Porto Allegre. Sto lat dążeń ekumenicznych*, Warszawa 2007, s. 209-211.

<sup>2</sup> *Pięćdziesiątnica*, [w:] *Religia*. Encyklopedia PWN, T. 8, s. 121.

<sup>3</sup> T. Józefowicz, *Zielonoświątkowcy a ekumenizm*, [w:] *Studia i Dokumenty Ekumeniczne*, nr 2, 2008, s. 26.

rzymskokatolickiemu<sup>4</sup>. Szacuje się, iż na początku bieżącego wieku zielonoświątkowcy stanowią wspólnotę ponad 600 milionów wiernych<sup>5</sup>. Celem artykułu nie jest jednak przedstawianie złożonych dziejów pentekostalizmu, aczkolwiek przedstawiona powyżej krótka charakterystyka ruchu zielonoświątkowego ma znaczenie dla interesującego nas tutaj zagadnienia ordynacji kobiet w nowych współczesnych wspólnotach pentekostalnych<sup>6</sup>.

## 1.

Opinie wspólnot zielonoświątkowych na temat ordynacji kobiet są podzielone. Spotyka się tu wszelkie poglądy, począwszy od całkowitej odmowy dopuszczania kobiet do jakichkolwiek przywódczych funkcji w Kościele, przez różne formy pośrednie, po stanowiska opierające się na przekonaniu, iż kobieta, posiadająca odpowiednie charyzmaty jako dar od Boga, może nimi służyć Kościołowi na wszystkich istniejących w nim stanowiskach. Pisząc o pozycji kobiet w szeroko pojętym protestantyzmie, Zbigniew Pasek przedstawia trafną charakterystykę ogólną: „Nurty konserwatywne nastawione fundamentalistycznie, z trudem godzą się na ordynację, a wspólnoty liberalne, otwarte na zmienność form kulturowych religii, traktują ordynację kobiet jako element historycznych zmian związanych z czasami najnowszymi”<sup>7</sup>.

Wobec powyższego zasadne jest twierdzenie, że kwestia miejsca, roli i posługi duchowej kobiet w różnych denominacjach pentekostalnych

---

<sup>4</sup> V. Synan, *Stulecie zielonoświątkowe. Zarys ogólny*, [w:] *Historia ruchu zielonoświątkowego i odnowy charyzmatycznej. Stulecie Ducha Świętego 1901–2001*, red. V. Synian, Kraków–Szczecin 2006, s. 13.

<sup>5</sup> B. Farrell, *Secretary's Report on the Pontifical Council for Promoting Christian Unity 2007–2008*, [w:] *The Pontifical Council for Promoting Christian Unity Information Service*, Nr 130, IV, 2008, s. 243.

<sup>6</sup> Ruch zielonoświątkowy zorganizowany jest w olbrzymiej liczbie różnego rodzaju instytucji, począwszy od dużych międzynarodowych denominacji, przez krajowe związki wyznaniowe a na pojedynczych niezależnych organizacyjnie zborach (gminach, parafiach) lokalnych kończąc. Dlatego w niniejszych wywodach wszystkie te społeczności określamy łączną nazwą „wspólnot”. Ponieważ jednak głównie zajmujemy się tutaj denominacjami, pojęcie „wspólnoty” traktujemy zamiennie z pojęciem „denominacje”.

<sup>7</sup> Z. Pasek, *Ordynacja kobiet w protestantyzmie*, [w:] *Kobiety i religie*, red. K. Leszczyńska, A. Kościańska, Kraków 2006, s. 273. Należy odnotować ważny głos polskiego teologa luterńskiego w tej kwestii: B. Milerski, *Pytanie o kryterium tożsamości ewangelickiej? Na marginesie dyskusji na temat ordynacji kobiet*, [w:] *Rocznik Teologiczny*, 2000, z. 1, s. 169–173.

przedstawia się bardzo różnorodnie, co być może jest konsekwencją samej mnogości i różnorodności nurtów pentekostalnych. Dylemat ordynacji kobiet w tych ruchach pojawiał się już od samego początku ich istnienia, aczkolwiek kobiety odgrywały zasadniczą rolę w kształtowaniu pierwotnych struktur ruchu zielonościątkowego. Należy przy tym pamiętać, iż u zarania swych dziejów pentekostalizm miał liczne związki z Kościołami i innymi wspólnotami protestanckimi, które doceniały rolę kobiet w działalności organizacyjnej, również i takimi, które były pionierami w zakresie ich ordynacji. Tadeusz J. Zieliński, omawiając zagadnienia kobiece w protestantyzmie pochodzenia anglosaskiego stwierdził: „W XIX wieku szereg denominacji [...] w USA rozpoczęło powierzenie urzędu kościelnego (pastorskiego) kobietom. Jak podaje Mark Chaves, w 1853 roku uczynili to kongregacjoniści, w 1888 r. uczniowie Chrystusa, w 1895 r. Krajowa Konwencja Baptystyczna (National Baptist Convention) i Uświęceniowy Kościół Pentekostalny (Pentecostal Holiness Church), w 1898 r. Afrykański Metodystyczny Kościół Episkopalny. Wayne Grudem wskazuje także na precedensowe ordynacje kobiet w Armii Zbawienia (1865) i w zbliżonej do metodyzmu wspólnocie tzw. zjednoczonych braci (1889) [...]”<sup>8</sup> Zauważmy, iż na przedstawionej liście znajduje się przynajmniej jedna wspólnota zielonościątkowa. By dać wyobrażenie o skali ordynacji kobiet w różnych denominacjach protestanckich Stanów Zjednoczonych Ameryki na przełomie XIX i XX wieku, warto za Joanną Szczepankiewicz-Battek stwierdzić, iż w 1921 r. „w całym USA pracowało już ponad 2000 pastorek”<sup>9</sup>.

Współcześnie różne podejścia do sprawy ordynacji kobiet wśród zielonościątkowców świadczyć mogą o braku wewnętrznej koherencji tego istotnego prądu chrześcijaństwa i ciągle stanowią aktualną sytuację konfliktową. Termin „konflikt” pochodzący od słowa „confligere” etymologicznie oznacza: zderzać się, spierać, walczyć. Każda z denominacji pentekostalnych opiera się na konkretnych podstawowych założeniach dogmatycznych, które zwykle są

---

<sup>8</sup> T.J. Zieliński, *Sprawa kobieca w wolnych Kościołach protestanckich*, [w:] *Kobieta w Kościele. Materiały z sesji ekumenicznej zorganizowanej przez Międzywydziałowy Instytut Ekumenii i Dialogu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Oddział Krakowski Polskiej Rady Ekumenicznej 18 listopada 2008 roku*, red. Ł. Kamykowski, Z.J. Kijas, A. Napiórkowski, Kraków 2011, s. 81-82.

<sup>9</sup> J. Szczepankiewicz-Battek, *Kobiety w tradycyjnych Kościołach protestanckich w Polsce*, [w:] *Kościół, polityka, historia. Ze studiów nad problemami mniejszości wyznaniowych w Polsce w XX i XXI wieku*, red. S. Dudra, O. Kiec, Warszawa 2009, s. 183.

zbieżne z zasadniczymi założeniami innych denominacji tej tradycji wyznaniowej. Fundament dogmatyczny jest zatem wspólny dla wszystkich. Owo zderzenie bądź spieranie się odnośnie pełnienia urzędu duchownego przez kobiety wynika przede wszystkim z „innej”, „odmiennej” interpretacji dyskusyjnych fragmentów Pisma Świętego w poszczególnych pentekostalnych związkach wyznaniowych.

Ponieważ pentekostalizm zalicza się do szeroko pojętego protestantyzmu, podobnie jak dla starszych nurtów protestantyzmu także dla ruchu zielonoświątkowego Biblia jest jedynym wiążącym źródłem Objawienia. Jest „jedynym głosem Boga do człowieka”<sup>10</sup>. Reformacyjne hasło *sola scriptura* wydaje się być początkiem i końcem wszelkich dociekań teologów protestanckich, dotyczących kwestii posługi duchownej kobiet. Zatem Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu jako fundament jest rzetelnym i wystarczającym dokumentem, mającym dostarczyć odpowiedniego materiału dowodowego w tej jakże kontrowersyjnej sprawie. Kwestionuje się tym samym uznaną przez Kościół rzymskokatolicki komplementarność w tym zakresie Pisma Świętego, Tradycji i Urzędu Nauczycielskiego.

Na gruncie pentekostalnym istnieje duża mnogość „ofert” interpretacji oraz podejść teologicznych w kwestii posługi duchownej. W dalszym wywodzie ograniczę się do ordynacji kobiet jedynie w polskich denominacjach pentekostalnych powstałych po przełomie roku 1989. Stąd w tytule naszego artykułu określamy je mianem nowych polskich wspólnot zielonoświątkowych<sup>11</sup>.

## 2.

Pierwsza kwestia dyskutowana na forum wspólnot pentekostalnych w kontekście problemu ordynacji kobiet sprowadza się w istocie do pytania: czy istnieje jakaś jedna właściwa (bądź poprawna) interpretacja fragmentów Pisma Świętego, która umożliwi poznanie woli Boga odnośnie pełnienia urzędu kościelnego przez kobiety? Wolę Bożą wskazuje się bowiem w dyskusji

---

<sup>10</sup> Z. Pasek, art. cyt., s. 263.

<sup>11</sup> Do najstarszych wspólnot zielonoświątkowych w naszym kraju zaliczamy przede wszystkim: Kościół Zielonoświątkowy w RP (mający korzenie w ruchu stanowczych chrześcijan na Śląsku Cieszyńskim oraz wśród chrześcijan wiary ewangelicznej z okresu międzywojennego) oraz Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej.

zielonoświątkowej jako wyznacznik wszelkich dociekań na ten temat. Znamienne jest, że zarówno zwolennicy jak przeciwnicy ordynacji kobiet w tym środowisku przekonani są o słuszności swoich racji w omawianej sprawie, przy odwołaniu się właśnie do pojęcia woli Bożej. Następująca wypowiedź Zbigniewa Paska w pełni odnosi się do perspektywy przyjętej w tej sprawie przez dyskutantów z kręgu pentekostalnego: „do właściwego odróżnienia tego, co boskie od tego, co ludzkie, jest potrzebna według większości protestanckich wspólnot kościelnych specjalna łaska boża pojmowana jako dar właściwego rozumienia Biblii [...] a w chrześcijaństwie problem ordynacji kobiet musi być rozpatrywany w kontekście dyskusji teologów nad odróżnieniem boskich nakazów od ludzkich zwyczajów”<sup>12</sup>.

Fundamentalne znaczenie w rozważaniach poświęconych ordynacji kobiet posiada teologia apostoła Pawła, na którą powołują się zarówno zwolennicy jak i przeciwnicy dopuszczania kobiet do urzędu kościelnego. W tym kontekście można wskazać sposób wykładni pism Pawłowych zastosowany przez jedną ze współczesnych polskich denominacji zielonoświątkowych (Chrześcijański Kościół Reformacyjny) praktykujących ordynację kobiet, ściśle aplikujący ustalenia właściwe naukowej biblistyce, a zwłaszcza kojarzone z nazwiskiem Hermanna Gunkela. Autor ten, jeden z twórców metody badań biblijnych zwanej metodą historii form (niem. *Formgeschichte*), podkreślał, że Biblia, jako księga składająca się z wielu różnych gatunków literackich, powstała w konkretnej przestrzeni i w czasie historycznym. Zgodnie z tą metodą badań „zadaniem teologa chrześcijańskiego będzie w przypadku miejsca kobiet w Kościele rozstrzygnięcie, czy zakazy usługiwania są związane z boskim nakazem, czy wynikają z faktu, iż autorami ksiąg biblijnych byli ludzie z semickiego kręgu kulturowego, żyjący na Bliskim Wschodzie w określonym czasie”<sup>13</sup>.

Prawo wewnętrzne Chrześcijańskiego Kościoła Reformacyjnego<sup>14</sup> wyraźnie stanowi o zdolności kobiet do pełnienia urzędu duchownego. Art. IV ust. 4 tego aktu prawnego brzmi następująco: „Duchownym Kościoła może być osoba pełnoletnia, zarówno kobieta, jak i mężczyzna, która ma powołanie do służby w Kościele i odpowiada kwalifikacjom Pisma Świętego, które

<sup>12</sup> Z. Pasek, art. cyt., s. 264.

<sup>13</sup> Tamże, s. 263.

<sup>14</sup> Zob. bliższą charakterystykę tego związku wyznaniowego: *Chrześcijański Kościół Reformacyjny*, [w:] *Alians Ewangeliczny w RP*, red. W. Dwulat, Warszawa 2009, s. 36-37.

znajdujemy między innymi w I Liście do Tymoteusza 3,1-7 i Liście do Tytusa 1,5-9<sup>15</sup>. Posługa duchowna kobiet w tej społeczności jest oczywista. Zwierzchnicy tej wspólnoty uważają „że do najbardziej utrwalonych, ortodoksyjnych kościelnych tradycji należy idea wyłączności sprawowania urzędów i funkcji kapłańskich przez mężczyzn”<sup>16</sup>. Nie będę w tym miejscu przytaczać wszystkich argumentów sformułowanych przez przedstawicieli omawianej denominacji na potwierdzenie zasadności ordynacji kobiet, gdyż ramy tego artykułu na to nie pozwalają. Postaram się przedstawić tylko wybrane wątki wywodów na temat związków między nauczaniem apostoła Pawła a ówczesnymi uwarunkowaniami kulturowymi oraz stosunkiem apostoła do przyjętych norm społecznych. Wszystkie poniższe konkluzje odwołują się do opinii pastora Janusza Szarca, lidera Chrześcijańskiego Kościoła Reformacyjnego w Polsce.

Niewątpliwie Ewangelia Jezusa Chrystusa przeniknęła wszelkie kulturowe i społeczne granice, jednocząc wszystkich przed Bogiem. I tak chrześcijaństwo przeniknęło ze świata żydowskiego do świata greckiego (tj. nie-Żydów). W Chrystusie zburzony został mur nieprzyjaźni między jednymi a drugimi (Ef 2,14–15). Apostoł Paweł pisze o zbawieniu, wierze w Jezusa, synostwie Bożym i o wolności chrześcijańskiej – o równości wszystkich w Bożych oczach. Najdobitniej wyraża to w stwierdzeniu: „Wszyscy jesteśmy synami Bożymi przez wiarę w Jezusa Chrystusa [...]. Nie masz Żyda ani Greka, nie masz niewolnika ani wolnego, nie masz mężczyzny ani kobiety; albowiem wy wszyscy jedno jesteście w Jezusie Chrystusie” (Ga 3,26.28). Mimo to jednak Paweł nie zamierzał obrażać Żydów nieprovokowany, np. podczas swojego pobytu w świątyni jerozolimskiej przestrzegając praw świątynnych. Kolejną ilustracją podejścia Pawła do norm społeczno-obyczajowych jest kwestia niewolnictwa. Pierwotny Kościół składał się zarówno z ludzi wolnych, jak i niewolników. Chrześcijaństwo stało się niezwykle popularne szczególnie wśród tych ostatnich. Jako członkowie Kościoła jedni i drudzy byli sobie równi – zdarzało się nawet, że niewolnicy stawali się przywódcami w Kościołach lokalnych (Kalikst został biskupem Rzymu w pierwszej połowie III w.). A jednak apostoł

---

<sup>15</sup> *Prawo wewnętrzne Chrześcijańskiego Kościoła Reformacyjnego*, [w:] *Prawo wewnętrzne nierzymskokatolickich związków wyznaniowych w Polsce. Wybór aktów prawnych*, red. P. Borecki, Cz. Janik, Warszawa 2012, s. 459.

<sup>16</sup> J. Szarzec, *Kobiety pierwszego kościoła*, [w:] *Cel. Magazyn Chrześcijański*, Nr 2 (9), Lato 2008, s. 4.

Paweł, będąc realistą, nie zamierzał od razu obalać instytucji niewolnictwa. Onezyma – zbiegłego niewolnika – odsyła do jego pana. Paweł uznaje zatem istniejące instytucje społeczne i oczekuje od chrześcijan poszanowania dla nich. Ale w obrębie społeczności Kościoła obowiązywały inne prawa – jedności i równości. Zatem, mimo traktowania w Kościele kobiet i mężczyzn na równi, kobiety winny były dostosować się do normy kulturowych, obecnych w społeczeństwie starożytnym, zarówno w domach, jak w miejscach publicznych. W obrębie kultury greckiej i żydowskiej kobiety w przeważającej liczbie nie potrafiły czytać i pisać, a co za tym idzie, były całkowicie zależnie w kwestii edukacji od swoich mężów. Ich wiedza pochodziła „z drugiej ręki”, a młode chrześcijaństwo właśnie zaczęło być infiltrowane przez niebezpieczne herezje. W 2 Tm Paweł wspomina o fałszywych nauczycielach, którzy zakradają się do domów kobiet, szczególnie otwartych na zwiedzenie (3,6–7). Na domiar złego obce kultury oferowały aktywną rolę w ich sprawowaniu również kobietom. Zatem pojawił się problem atrakcyjności kultów pogańskich, otwartych na posługę kobiet. Zagrożenie zwiększał fakt „politeistycznej przeszłości” świeżo nawróconych chrześcijanek. Z drugiej strony mamy do czynienia ze szczególną gorliwością i aktywnością kobiet w Kościele chrześcijańskim, co – przy jednoczesnym braku wykształcenia kobiet w starożytności – musiało nieuchronnie prowadzić do nadużyć, które apostoł Paweł opisuje zwłaszcza w 1 Kor oraz w 1 Tm. Zawarte tam napomnienia, opacznie bądź tendencyjnie interpretowane, stały się w wielu gminach chrześcijańskich podstawą do eliminowania kobiet z jakiegokolwiek duchowej posługi. W 1 Kor 14,34–35 apostoł nakazuje kobietom milczenie na zgromadzeniach Kościoła. Jednak nie może chodzić tutaj o zakaz zabierania głosu podczas nabożeństwa, wszak wcześniej daje sam świadectwo, iż kobiety zarówno modliły się, jak i wygłaszały publiczne prorocтва (1 Kor 11,5). Zakaz ten raczej dotyczy niekontrolowanych, zakłócających porządek nabożeństw dyskusji wywołanych przez obecne tam niewykształcone kobiety, dopytujące się swoich mężów odnośnie głoszonych w danej chwili nauk. To, że chodzi o zwykłe utrzymanie porządku w zgromadzeniach, staje się jasne w kontekście kolejnych wersetów (1 Kor 14,36–40). Z kolei fragment z 1 Kor 11 odnosi się do powszechnie przyjętego w starożytności zwyczaju nakrywania głowy i zasłaniania twarzy przez kobiety, co w miejscach publicznych było oznaką przyzwoitości i skromności (1 Kor 11,3–15). Obnażenie twarzy i prezentowanie swej urody było zachowanie

hańbiącym i charakterystycznym dla kobiet trudniących się nierządem. Zatem każda kobieta, która publicznie obnosiła się z odkrytą głową, naruszała dobre obyczaje i przynosiła hańbę mężowi. Podobnie w przypadku, gdy się goliły lub krótko strzygły. Takie były ówczesne standardy społeczne, o których poszatanowanie zwracał się Paweł. Podsumowując wywód na temat przestrzegania obyczajów, apostoł wraca do niewzruszonej tezy: „zresztą w Panu kobieta jest równie ważna dla mężczyzny, jak mężczyzna dla kobiety” (1 Kor 11,11).

Wobec powyżej zreferowanych wywodów pastora Chrześcijańskiego Kościoła Reformacyjnego zasadnym wydaje się stwierdzenie, iż powodu wykluczenia kobiet z publicznej posługi i urzędów kościelnych należy szukać w sferze społecznej, a nie teologicznej.

### 3.

Obecnie do denominacji pentekostalnych dopuszczających kobiety do ordynacji zalicza się m.in. wspomniany już Chrześcijański Kościół Reformacyjny w Warszawie<sup>17</sup>, którego ścisłe kierownictwo składa się z trzech osób. Jedną z nich jest Agnieszka Onyszczyk. Od początku istnienia społeczności należała ona do grona przywódczego, współtworząc oblicze tego Kościoła. „Regularnie głosi na spotkaniach niedzielnych oraz konferencjach Kościoła”<sup>18</sup>. W obrębie Kościoła funkcjonują również dwie placówki misyjne; na jednej z nich, znajdującej się w Radomiu, służy Beata Machel.

Inną wspólnotą zielonoświątkową praktykującą ordynację kobiet jest lokalna społeczność religijna pn. Kościół Chrześcijański „Wieczernik” w Kielcach<sup>19</sup>. Przywódcy tego Kościoła mają świadomość, że ordynacja kobiet jest jedną z najbardziej kontrowersyjnych doktryn w Kościele. Jednakże, jak podaje pastor Jacek Sierka „nasza praktyka zgodna jest z przekonaniem, że Bóg powołuje liderów, a czasami są to kobiety, ale szanujemy zdanie tych, którzy nie dopuszczają kobiet do funkcji duchownych w Kościele”.

<sup>17</sup> Chrześcijański Kościół Reformacyjny, wpisany do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych pod numerem 157, data wpisu: 10 października 2003 r.

<sup>18</sup> [http://www.jjp.org.pl/html/0204\\_onas.html](http://www.jjp.org.pl/html/0204_onas.html) (data dostępu: 01.04.2014).

<sup>19</sup> Kościół Chrześcijański „Wieczernik”, wpisany do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych pod numerem 107, data wpisu: 1 lutego 1996 r. Zob. *Kościół Chrześcijański „Wieczernik”*, [w:] M. Libiszowska-Zółtkowska, *Kościoly i związki wyznaniowe w Polsce. Mały słownik*, Warszawa 2001, s. 72-73.

Należy też wymienić Kościół Chrześcijański „Miejsce Odnowienia” w Lublinie<sup>20</sup>, gdzie pastorem głównym (pastorem seniorem) jest Małgorzata Lewandowska, oraz Kościół Chrześcijański „Słowo Wiary” w Gdyni<sup>21</sup>.

Wskazane wspólnoty „wprowadzając ordynację kobiet uznały, iż zakazy te były kwestią kultury semickiej tego czasu. Współcześnie rzecznicy ordynacji kobiet twierdzą, że kobieta ma te same prawa do publicznych wystąpień co mężczyzna, a więc także, że za zgodą kościelnej wspólnoty, może spełniać funkcje religijne”<sup>22</sup>.

Poglądy przeciwników ordynacji również czerpią swoje źródło z biblijnych treści. Podają oni za apostołem Pawłem, że w swoich listach stanowczo wyznaczał miejsce kobiety w życiu społeczności chrześcijańskiej: »Kobieta niech się uczy w cichości i w pełnej uległości« (1 Tm 2,11–12). Podobnie w 1 Liście do Koryntian: »Niech niewiasty na zgromadzeniach milczą« (1 Kor 14,34–5).

\*

Rozpatrując zagadnienie ordynacji kobiet w nowych denominacjach pentekostalnych w Polsce trzeba zabrać pod uwagę różnorodność wspólnot branych pod uwagę w kontekście tej problematyki. Wydaje się, że we wskazanych społecznościach przeważają postawy kwalifikowane tutaj jako „konserwatywne” lub „tradycjonalistyczne”. W tej chwili tylko nieliczne Kościoły z tego kręgu są otwarte na jawną służbę kobiet w Kościele. Jednocześnie „należy stwierdzić, że wprowadzenie ordynacji kobiet w protestantyzmie stało się możliwe dzięki nowemu spojrzeniu na zasadę *sola scriptura* [...]. Te Kościoły protestanckie, które uznały również, że kobieca posługa w Kościele nie jest zakazem pochodzącym od Boga, ale semickim zwyczajem sprzed 2 tys. lat, wprowadziły ordynację kobiet i coraz szerzej udostępniają kobietom wszelkie kościelne funkcje i godności”<sup>23</sup>. W tym miejscu warto również podkreślić, że i same kobiety w opisywanej sytuacji przeżywają kolizję powinności, ponieważ często, mimo że przekonane wewnętrznie i posiadające głęboką świadomość

<sup>20</sup> Kościół Chrześcijański „Miejsce Odnowienia”, wpisany do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych pod numerem 118, data wpisu: 20 września 1996 r.

<sup>21</sup> Kościół Chrześcijański „Słowo Wiary”, wpisany do rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych pod numerem 156, data wpisu: 4 sierpnia 2003 r.

<sup>22</sup> Z. Pasek, art. cyt., s. 264.

<sup>23</sup> Tamże, s. 265.

powołania Bożego do przywództwa, są przytłoczone ograniczeniami narzucenymi przez panujące wykładnie Pisma oraz założenia społeczne.

Jednakże „obszarem rokującym nadzieje dla kobiet i mężczyzn jest nowe doświadczenie wyzwalającej siły Ewangelii w każdej części naszego globu. Osoby, które walczą o równość i ludzką samoświadomość mogą ujrzeć nową rzeczywistość określoną przez Jezusa: Chrystus wyzwolił nas, abyśmy w tej wolności żyli (Gal 5,1)”<sup>24</sup>.

## SUMMARY

An issue of women's ordination penetrates also various Pentecostal churches. Although at the beginning of that religious group a number of communities allowed women to occupy many leadership posts, for decades it has been the problem that divides Pentecostals among themselves. The present article describes the state of debate on ordination of women to the Christian ministry in Pentecostal churches established in Poland after 1989. Those communities demonstrate significant openness towards entrusting ministerial offices to women, finding theological justification for it in the New Testament.

**Keywords:** Pentecostal movement, ordination of women, equality of sexes, New Testament interpretation

## Bibliografia

- Chrześcijański Kościół Reformacyjny*, [w:] *Alians Ewangeliczny w RP*, red. W. Dwulat, Warszawa 2009
- Farrell B., *Secretary's Report on the Pontifical Council for Promoting Christian Unity 2007-2008*, [w:] The Pontifical Council for Promoting Christian Unity Information Service, nr 130, IV, 2008
- Józefowicz T., *Zielonoświątkowcy a ekumenizm*, [w:] *Studia i Dokumenty Ekumeniczne*, nr 2, 2008
- Karski K., *Od Edynburga do Porto Allegre. Sto lat dążeń ekumenicznych*, Warszawa 2007,

<sup>24</sup> W. Słomski, *Kobieta w Kościele. Problem kapłańskiego posługiwania kobiety w Kościele*, Warszawa 1997, s. 167.

- Kościół Chrześcijański „Wieczernik”*, [w:] M. Libiszowska-Żółtkowska, *Kościół i związki wyznaniowe w Polsce. Mały słownik*, Warszawa 2001
- Milerski B., *Pytanie o kryterium tożsamości ewangelickiej? Na marginesie dyskusji na temat ordynacji kobiet*, [w:] *Rocznik Teologiczny*, 2000, z. 1
- Pasek Z., *Ordynacja kobiet w protestantyzmie*, [w:] *Kobiety i religie*, red. K. Leszczyńska, A. Kościańska, Kraków 2006
- Prawo wewnętrzne Chrześcijańskiego Kościoła Reformacyjnego*, [w:] *Prawo wewnętrzne nierzymskokatolickich związków wyznaniowych w Polsce. Wybór aktów prawnych*, red. P. Borecki, Cz. Janik, Warszawa 2012
- Słomski W., *Kobieta w Kościele. Problem kapłańskiego posługiwania kobiety w Kościele*, Warszawa 1997
- Synan V., *Stulecie zielonościwkowe: zarys ogólny*, [w:] *Historia ruchu zielonościwkowego i odnowy charyzmatycznej, Stulecie Ducha Świętego 1901–2001*, red. V. Synian, Kraków – Szczecin 2006
- Szarzec J., *Kobiety pierwszego kościoła*, [w:] *Cel. Magazyn Chrześcijański*, Nr 2 (9), Lato 2008
- Szczepankiewicz-Battek J., *Kobiety w tradycyjnych Kościołach protestanckich w Polsce*, [w:] *Kościół, polityka, historia. Ze studiów nad problemami mniejszości wyznaniowych w Polsce w XX i XXI wieku*, red. S. Dudra, O. Kiec, Warszawa 2009
- Włoch W., *Zielonościwkowy ruch*, [w:] *Religia. Encyklopedia PWN*, T. 8, red. T. Gadacz, B. Milerski
- Zieliński T.J., *Sprawa kobieca w wolnych Kościołach protestanckich*, [w:] *Kobieta w Kościele. Materiały z sesji ekumenicznej zorganizowanej przez Międzywydziałowy Instytut Ekumenii i Dialogu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie oraz Oddział Krakowski Polskiej Rady Ekumenicznej 18 listopada 2008 roku*, red. Ł. Kamykowski, Z.J. Kijas, A. Napiórkowski, Kraków 2011

